

ACC. NR. M. 6501:1-25
Landskap: Skåne Upptecknat av: August Nordgren
Härad: Önsjö Adress: Hörsröd
Socken: Hållaröd Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Härmed sänder jag inmhängande
uppteckningsblad angående Skjärnor
och skjärnbilder vilka frågar jag
försäkt att besvara med ledning av vad
jag själv sett, och hört andra äldre
personer berätta härom. Uppteckningen
rör sig huvudsakligen från min födel-
se byggd o där jag vistats under min ung-
doms tid o lärde känna och förstå de gamlas
traditioner och tro till stor del.

Men de gamla originalen, byggnadsbeskriv-
de sam minnes från den så kallade gamla
tiden, de bli färre nu för varje år
för att slutligen försvinna, o folksägen med dem

Skriv endast på denna sida!

H. C. 15

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne

Upptecknat av: Anders Nordgren

Härad: Ousjö

Adress: Hälsjön

Socken: Hallarid

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1. Benämningar på stjärnor och stjärnbilder
vilka jag känner, de äro ju och kända
av delvis en ringa del av landsbefolkningen
men sjusternan eller Harlavagnen
är ju den mest lätta att igen känna
likaså palsjervan eller som den ofta
kallas för nordsjervan är ju och bekant
likaså oftan och morgonsjervan
Huru. De tre visse männen Ariens
hätte kvillingarna Lilla stjärnen
den senare benämningens kungel har jag
ej hört. Har fått benämning järtecken
särskilt framman av avanturist art som
ansågs påta Hring eller ofred Arling.

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lundström
 Härad: Ausjö Adress: Högsröd
 Socken: Hallarid Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

1. A. Karlavagnen eller sju stjärnan som
 Den ofta benämnes känner jag mycket
 väl till det vanliga namnet är sju
 stjärnan. Stora o lilla kalavainen
 kistestäng o hjul. Karl i vanlig
 benämning bland landsbyggs dens be-
 folkning betyder ju alltid en en
 person att det verkligen är en kar
 som är pålitlig i allt en person som
 man kan lita på, deras ordstäm-
 man säger till ex det är en som är
 kar. För sin hatt eller det är en
 kara kar, en en som är bestämd
 och punktlig i allt. Så säger ju folk

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Aug. Lektorgren
 Härad: Önsjö Adress: Wängsö
 Socken: Hallaröd Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

3
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

ackrä med fullt tillit till all beständ-
 het gör i tiden så att ord var ett ord
 som ej fick rubbas o den svenska heder-
 ligheten hölls i obelagd och ära, och
 var lika säker som Karlavagnens
 givna bana på himmelen. alltså
 ordet Karl kan lydas till absolut punkt-
 lighet eller beständhet i allt.

Har i min ungdom hört en person som
 benämnde Karlavagnen för Himlakär-
 ran, men ordet själarnas vagn eller
 "Flyttrocken" har jag ej hört. Men att
 det mest användas namnet, gör i
 den så kallade gamla tiden, var Sjöstjärnan.

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Lund-Löfström*
 Härad: *Örnsjö* Adress: *Wörselid*
 Socken: *Hallaröd* Berättat av: _____
 Uppteckningsår: *1940* Född år _____ i _____

4
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Benämningarna på lilla bjärnan
 har enligt vad jag hört varit de
 samma på såväl lilla (Kalarvånen)
 som på den stora. F.B. Palstjärnan och
 Nordstjärnan omfattas ju allmänt sam-
 samma stjärna. Fig. 12. Vagnstjärnan.
 Har inte hört något särskilt om den
 Arian: eller Arius bälte de tre stjärnor
 som står i samma linje har jag i
 flesta fall hört benämnas för de
 tre vise männen någon gång
 för Moss stav. Har även hört benäm-
 ningen spingrocken, men ej några
 andra namn härutöver

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: August Odgersen
 Härad: Rusjö Adress: Grönsöd
 Socken: Stallarid Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Har ej hört något namn som Andävarsen
 eller Hvöitsmannen, eller hur de spådde
 efter dem. Att jag för egen del har sedat
 på vissa stjärnor och stjernbilder har jag
 men folk i allmänhet är rätt så okunniga
 derom. Sjusstjärnan är ju i den all-
 männa folktraditionen densamma
 som Karlavagnen, fast i bland har
 jag hört tvist uppkä om den lilla
 stjerngruppen av sju stjärnor i när-
 heten av orions bälte, ska ha den
 benämningen, men som dessa stjärnor
 är svårare att åskåda ^{med blotta ögat} än Karla-
 vagnen, har denna fått inta sjusstjernans
 plats

ACC. N:R. M. 6501:1-25Landskap: SkåneUpptecknat av: Ludvig OlssonHärad: AngäAdress: ÖgåsersåSocken: Hallaröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lirius: har ej hört något namn på denna stjärna.

Morgaustjärnan: dagsstjärnan eller Morgaustjärnan - och aftaustjärnan (kvällsstjärnan Venus är ju känd och uppskattad av alla, att alla kännare till aftan - och Morgaustjärnan låt gör de nog men att det är samma stjärna som viss tid på året är både Morgaustjärnan och aftaustjärnan det tror inte alla på eller har helt enkelt inget begrepp för, eller kan fatta att den är aftaustjärnan en tid på året och Morgaustjärnan en annan del året.

ACC. N:R. *Nr. 6501:1-25*Landskap: *Skåne*Härad: *Östra*Socken: *Hallaröd*Uppteckningsår: *1940*Upptecknat av: *August Hedgren*Adress: *Högseröd*

Berättat av:

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stjärnan kändes som i såna namn, som
Vindpojaren. Snöploaren. Aftonkånan.
Åsdrattningen. Jungfruns stol. Skjarn
skopa, eller ur gamla almanackan, som ex
Aster, Skorpionen. Vattumannen o.s.v.

Har jag ej, ej heller har någon annat
stora flertalet någon kunskap derom.
Ibland benämnes meteoriter, för eld
klot, eldkulor, eller och troddes det
att det var en stjärna som sväva-
de ner mot jorden man hörde
ofta. För sägas av de gamla till ex
att jag såg en stjärna eller en eldkula
med en lång bampa och se falla till
jorden

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lundskodaren
 Härad: Grönå Adress: Wägersjö
 Socken: Tjuvaberga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Inneliggande anteckningsblad inne
 hålla uppgifter angående folklön
 om Draken, vilket berättades för
 mig sommaren 1918 av en gammal
 man som då var omkring 80 år
 Träuet på personen kan jag inte med
 säkerhet uppgiva i dag på grund av att jag
 ej kan minnas det med säkerhet. Men vad
 han berättade för mig har jag upptecknat
 på inneliggande blad

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. *M. 6501:1-25*

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Lugnetorpsen*
 Härad: *Önsjö* Adress: *Högseröd*
 Socken: *Hakaröd* Berättat av:
 Uppteckningsår: *1940* Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Förr i tiden ansågs meteoror, såväl som andra himlafenomen draga ofärd med sig, därför uppkam också många gissningar och rykten vid sådana tillfällen. Ja draken har jag ofta hört de gamla tala om som ett naturligt väsen som verkligen fanns, o som vid många tillfällen flög över himlavalvet o många såg den så tydligt så att något tvivel derom fällde inte alls så man såg den med egna ögon, o till o med lyckade svarbråk efter honom av den anledning att man ansåg

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 6801:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lundskodaren
 Härad: Grynge Adress: Bräserid
 Socken: Fjällbärga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

(~~Drömmen~~) benämning i dagligt tal,
 tillhörde enda värderna.

Sommaren 1918 vistades jag i Västskåns
 trakten närmare bestämt hos min
 far som då bodde på den så kallade
 Grynge åsen, jag hjälpte då honom
 med reparationsarbeten hos en
 gammal man, som då som samma-
 sen var omkring 80 år. Han be-
 rättade då med den största säker-
 het o inget tvivel fick förkom-
 ma, att han otaliga gånger,
 under den tid han bott ut i ja
 man kan säga urskogen. Mången

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lars Skoldgren
 Härad: Göinge Adress: Björslöd
 Socken: Luga Berga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

10
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Stjärnklar natt, efter aftan, om
 hästen, samt likaså om morgnar-
 na sett dragen flya mellan
 två platser den ena benämd
 Pautre skön den andra platsen
 benämd (Snogastain) Snogastan
 enligt hans utsaga plög (dragen,
 från Pautre (skön) om kräkten, så
 tillt Snogastain, för att återvända
 tillbaks förifrån om morgnarna o till
 Pautre igen. Utserendet på (dragen,
 beskrev han precis som en gammal
 kräbbsman (krumar) med en stor
 knuda eller kläms i den främste (ännen)

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: August Krogren
 Härad: Gäinge Adress: Wägersed
 Socken: Tjuvaberga Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Ändan sen syntes där liksom en (laim)
 lång stång som fräste av bara eld
 Vid den så kallade snogastain skan
 enligt gammal folk sägen en stor skott
 vara bevarad, som bevakades om
 dagen av armar o snokar (snogar)
 om natten bevakades skapen av
 draken. Stenen ska ha fått sitt namn
 av att den är bevakad av snokar, i
 Pambre skön hade draken sitt tillhåll
 eller så kallad boplats. Jag gjorde in
 vändning mot mannen derom o framhöll
 att det var väl stjärnor eller (meteoror) som
 syntes i stället för en drake, men då blev

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lundskrogsgren
 Härad: Göinge Adress: Wärsövad
 Socken: Tjuvåberg Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

han arg o frägnade mig om ja inte
 trodde att han visste reda på vad han
 såg, o beordr se på ned må.

Benämning ris - stjärnan eller kvast
 (kåst) stjärnan har jag hört men då
 har det varit fråga om en kamst.

Wintergatan: Vad wintergatan består
 av är nog obekant för det stora flertalet
 av del tror det är så kallad stjärnskapt
 sam. svävar i rymden säm har bli-
 vit över i skapelsen då stjärnorna ska-
 pades o sen har fått sin plats given av
 Gud sam skapat ett. kamst. Wintergata
 Snögata. Stjärngata är de enda namn.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lundskodgren
 Härad: Onsjö Adress: Hörsröd
 Socken: Thallaröd Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

jag hört förut. Wintergatans delar
 R. B. stora gatan, klöftan klyngan
 gränarna, snögränsen vintergränsen
 vilka väderstreck de olika gränarna
 gick eller skulle gå har jag ej hört.
 för någon riktig spänning i stjärnor
 na eller i wintergatan har jag ej hört
 antalas i de bärter jag varit i
 II att stjärnor na lysa klart, säger man
 att de lyser skarpt. stjärneklart
 3) blinka para av o ann eller app o ner
 B. dunkla. C. ländas. D. Stjärnfall.
 Stjärnskott. eller ser falt en stjärna
 III att stjärnor fall ner på jorden var en allmän
 tro förr i gamla tiden

ACC. N:R. M. 6501:1-35

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lugårdsgården
 Härad: Öusjö Adress: Hörsöröd
 Socken: Hallaröd Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

14
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Man trodde att det var hela stjärnor! bjärsmör
 bråsmör o dylikt troddes komma från synliga
 väsen, men har inte hört att någon trodde det
 kom från stjärnorna. Har hört antalas om
 någon som funnit någon särskild lycko-
 sten eller himmelssten med hål eller med
 några särskilda krummelurer eller hänlydning
 på någon särskild bild. Att stjärnor flyttade
 från ett ställe till ett annat har jag ej
 hört något antalas. Har hört en gam-
 mel man berätta, att enligt gammal
 folktro, skulle Gud stöja sig på en bäpp
 o därvid stötta hål på himlavalvet och
 att det var Guds himmelska härlighet som

ACC. N:R. M. 6501:1-25Landskap: SkåneUpptecknat av: Axel L. K. SjöströmHärad: ÄngeläAdress: HörsnäsSocken: Hallaröd

Berättat av: _____

Uppteckningsår: 1940

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Därvid lyste genom hälen på Hinnelavallvet
 Har ej hört något om uppkomsten av stjärnbilder
 Att varje människa skulle ha sin stjärna
 trodde de gamle rätt allm. änt, det gällde
 ju då att vara född under en lycklig stjärna
 om den personen skulle ha tur och lycka med
 sig här i livet. Likaså var en människa där
 trodde man att denna stjärna gällde till
 jorden. Att det står skrivit i stjärnorna
 (något som är svårt att förstå) eller ett uttryck
 de får du, eller han, skicka i stjärnorna
 efter. (Sades om en jordman som var osäker)
 har även hört uttrycket "att det är lika omöj-
 ligt som att ha två stjärnor". Sades om en
 sak som var omöjlig att utföra!

ACC. N:R. M. 6501:1-25Landskap: SkåneUpptecknat av: August NordgrenHärad: AnsjaAdress: HögsrödSocken: Hallaröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Pant lekar som att räkna stjärnor. Kika
 efter stjärnor, stäpa stjärnor, vill jag nämna
 delaffera dessa tre. Att räkna stjärnor
 gick så till att två av deltagarna som
 hade reda på hemligheterna, der hela lekens
 försiggick i mörkrum till att börja med.
 alla deltagarna gick till ex ut i kök eller
 förluga, utom en som var inne i stugan
 och skulle taga emot en o en i sänder
 tills alla samman var inkamna. Under tiden
 hade den deltagaren som var i förlugan först
 o främst smilat sin egen hand med sak, så
 hade han en individ i taget till att räk
 na upp namnet på så många stjärnor den

ACC. N:R. *M. 6501:1-25*Landskap: *Skåne*Upptecknat av: *August Nordgren*Härad: *Ängel*Adress: *Tröseröd*Socken: *Hallaröd*

Berättat av:

Uppteckningsår: *1940*

Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

17

Kunde när så lätta var gjort fick dom
 en uppmuntrande klapp i ansiktet av den
 satiga handen o fick lov att gå in i stugan
 så fortsatte det tills alla var inkomna
 då sändes givet till allmän munterhet
 då hela sällskapet var satiga i ansiktet
 för att på fingrakna satiga tog man med dem
 under battuen på en gryta, karbun. Trappkittel.
 eller pannjärn. Stika efter spjörnor. gick
 till med samma uppdelning av de lekande
 men två stycken fick stanna inne för att
 hjälpas åt med den inkommande, som när
 han kom in ledde bort till ett fönster
 der en rock eller kappa låg. Denne hjälps

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. *M. 6501:1-25*Landskap: *Skåne*Upptecknat av: *Lundskvadaren*Härad: *Önsjö*Adress: *16 Lysersåsa*Socken: *Hallaröd*

Berättat av:

Uppteckningsår: *1940*

Född år _____ i _____

18
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Då över huvudet på den inkommande den
 sua armen lyftes då upp lite på sned
 ju bättre upp man kunde få den ju bättre
 var det, så frågade då en av de inkommande
 om han såg någon stjärna, han svarade
 vanligtvis nej men då var denne knickt
 färdig medan armen var upphöjd o slog
 en kapp kapp vatten genom armen
 rakt i ansiktet på den som kikade
 när så hela sällskapet genomgätt hela
 kuren skrattades åt den o den fortsattes
 med någon annan lek. Skåpa stjär
nor gick så till, vi hade alltid i
min barndom en gammal s.k. stensanka

Skriv endast på denna sida!

Landskap: SkåneUpptecknat av: August NordgrenHärad: ÄngsöAdress: HörsrödSocken: Hallaröd

Berättat av:

Uppteckningsår: 1940

Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

eller Lerpä, i den tiden var kräppat
inte så vanliga på landsbygden.
Fäket fylldes till hälften med vatten.
hela sällskapet så många som fick
plats ställde sig i ring runt omkring
fäket, en av deltagarna hade ett tändt
ljus som höldes så att dropparna av ljuset
föll ner i fäket var droppe var då en stjärna.
Alla deltagarna skulle då genom att
böja sig ned försöka genom att blåsa
på dessa på den att samla sig i kärlets
mitt när då spänningen var som störst
passade den på som höll ljuset att slå
med flata handen i fäket så att vattenet
skänkte upp i ansiktet på de som
stående

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: August Nordgren
 Härad: Ängel Adress: Hörsnäs
 Socken: Hallaröd Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De personer som tydde stjärnor o himmels
 tecken kallades i bland för "stjärnkikare"
 "spågubbe" i bland värgubbe, men sådana
 har varit rätt litet representerade i
 de arter jag känner till. Angående vissa
 stjärnbilder o betydelsen deran får det nog
 kämskjutas till längre till baka i tiden
 för jag har inte hört någon av den
 yngre generationen säga någon särskild
 betydelse av dylika saker, de gamla böjor
 bli allt färre o färre, med dem försvinner
 nog också snart all gammal tradition om
 dylika saker, Angående väderstrock och tid
 så har det nog mest varit fiskare här på orten

ACC. N:R. Sk. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Augusta Korderen
 Härad: Ängel Adress: Hörsröd
 Socken: Hallaröd Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

21
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

som använt sig av stjernornas tecken och
 tidsbestämmelser. Allmänheten i dessa orter
 har haft mindre intresse här för.

Den, eller Han spår i Vintergatan, och han e
 inte så dum i de, har jag någon erataka
 gång hört ett dyl uttryck. Augusti var ju en
 av de säkraste månaderna att spå i det var
 jag min gamla moster alltid antalade när
 han levde. Det var ju att allmänt tecken att
 när stjernorna så kallad quistrade blev det
 mycket kallt, men deremot när himlen var
 blå så blev det mildväder eller så
 och nederbörd. Årsmärken har jag inte i
 minnet vad jag hört Lorens.

ACC. N.R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lugårdsgården
Härad: Ousjö Adress: Trägersröd
Socken: Wallaröd Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

VII Vill ha ett par detaljer jag hört, angående
betydelsen av den stjärnbild vari en person
är född, att det går baklänges eller utför
i alt med den människan som är född i Träp-
sars stjärnbild, braddes ju alltså för.
Även när en stjärna faller skall man änka
sig något innan stjärnan når jorden. Annars
slår det inte inn. Stora stjärnfall ansågs
föra både krig eller farsoter, eller hungers
nöd. Kometerna äro olycksbådande, redan
av gammalt ansågos de vara så. Min
onkel stöder salade om en komet som
syntes när han var liten, det var i slutet på
1850-talet han visste inte riktigt säkert om det

ACC. N.R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Lundskrogren
 Härad: Öusjö Adress: Högsersöd
 Socken: Höglaröd Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

23
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Men han trodde det var 1858. den hade
 ett stort ris efter sig som sträckte sig
 en hennes utsaga vid vissa tillfällen inn
 smat kalva himmelen o en stor skräck
 o ångstan var över alla människor som
 trodde då att yttersta dag var förståen
 de. jag har också själv sett en kamot
 som visade sig ärlat o bato är jag inte riktigt
 säker på om det var hösten 1910 eller strax efter jul
 1911. men såg den flerpåldiga zängen gjorde jag
 den inte hört att någon på en stjärna då
 den lär, utan endast när den födes. Ingen
 skillnad på Barns och vuxnas stjärnor. Att för
 åker i Karlavagnen har jag inte hört någon
 pro

ACC. N:R. M. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: August Odgren
 Härad: Luså Adress: Hörsåkeröd
 Socken: Hörsåkeröd Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1840 Född år _____ i _____

24
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Ej heller att någon annan gud skulle
 fara i Karlavagnen. Men jag hörde en gång
 en person framhålla att polstjernan stod
 stilla o alla de andra stjernorna på norra
 halvan, röde sig runt denna, han fram
 höll den tanken att polstjernan kanske var
 den plats där skapelsens Herre, "Gud" hade
 sin bäningsplats. Magiska åtgärder
 vikt har jag sedt på något i den vägen
 men jag har hört antagas att de skulle
 skjutas på en ablat som användes från
 denna fredagen men den personen förlora
 de härvid det eviga livet. en annan km
 hade att skjuta i alla fyra väderstrecken
 varse kräll

25

ACC. N:R. U. 6501:1-25

Landskap: Skåne Upptecknat av: Augusta Odgers
 Härad: Öusjö Adress: Hörsnäs
 Socken: Hörsnäs Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1940 Född år _____ i _____

25
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Så har vi lappskatt som vållade mycket
 ont o kom från norr, de benämndes även
 ibland för kallskatt. Att räkna stjer-
 nor anses för att ej vara bra utan påstås
 olycka. Det anses för lyckligt att
 räkna stjornor.

Skriv endast på denna sida!